

SNEŽNIK

INFORMATIVNO PROPAGANDNI ČASOPIS FEBRUAR 1993, ŠT. 10 CENA 50 SIT

Pust

MESEC KULTURE IN KULTURA

Skoraj že tradicionalno praznujemo občinski kulturni praznik, ki je 19. januar, rojstni dan pesnika Dragotina Ketteja. Praznujemo ga z mesecem kulture, tako da lahko proslavimo še 8. februar - slovenski kulturni praznik, dan, ko je preminil France Prešeren.

S kulturnimi prireditvami slavimo rojstvo in smrt dveh pesnikov in vse, kar sta med tema dvema mejnikoma dala in zapustila takratnemu in poznejšim časom, tudi današnjemu. Kakšne odzive in kakšne sledi pustijo te vsakokratne kulturne slovesnosti v nas, je vprašanje, ki si ga lahko zastavi in nanj odgovori predvsem vsak sam.

Pri tem pa ne gre le za mesec kulture, gre za nekaj več: za kulturo. Za kulturo našega življenja in našega odnosa do vsega, kar nas obdaja, posebej še do vsega, s čimer pridemo na tak ali drugačen način v stik, v sožitje in bivanje.

Kulturna praznika, občinski in državni, in vse, kar se tedaj v številnih "hramih" dogaja, je samo ponoven in ponoven prispevek in prizadevanje za kulturo našega življenja.

Za uredništvo
Ivko Spetič

Letošnji pust, ki naj bi nam naznanil skorajšnji prihod pomladi, nam je prinesel "ta pravo" zimo in epidemijo gripe, ki je pošteno izpraznila šole in vrtce. Na pustno nedeljo se je v naših krajih prvič v tej zimi pokazal sneg, ki pa je kmalu skopnel.

Škoromati iz Hrušice (na sliki) so se po kakih dvajsetih letih ponovno prebudili. Posnelli smo jih tik pred poberijo na pustno nedeljo v domači vasi.

ILIRIKA

ILIRSKA BISTRICA, CANKARJEVA 2

BISTRO BALADUR

Ob 5. obletnici delovanja
smo našim cenjenim gostom,
pripravili bogatejšo ponudbo:

MALICE, KOSILA, VEČERJE:

Pizze, Lasagne, Pasticcio,
Špageti, Domač prhut, Sladice

ILIRIKA

MENJALNICA

ILIRIKA, POSTOJNA, Ljubljanska 9. tel. 067/23003
ILIRIKA, SEŽANA Partizanska 39a. tel. 067/31410
ILIRIKA, IL. BISTRICA, Cankarjeva 2. tel. 067/42180
ILIRIKA, SL. GRADEC, Glavni trg 9. tel. 0602/42908
ILIRIKA, MEJNI PREHOD JELŠANE. tel. 067/88017

ILIRIKA

GOSTINSTVO

PENTA PUB, KRANJSKA GORA
CUBANA CAFE, LJUBLJANA
BISTRO BALADUR, IL. BISTRICA

splošna banka koper

VABIMO VAS NA

PREDSTAVITEV DELOVANJA BANKOMATA

**v torek, 9. 03. 1993 od 8 do 17 ure
v poslovni enoti Ilirska Bistrica, Bazoviška 18.**

Pripravili smo Vam tudi ugodnosti:

Vsem, ki boste tega dne želeli postati uporabniki

BANKOMAT-A

bomo to omogočili

BREZPLAČNO

Ponoči in podnevi. Vedno v službi.
Bankomati. Splošne banke Koper.

Notranjska hranilnica

tudi v Bistrici

Varčevalcem ponujajo ugodnejše pogoje

V stavbi ilirskobistriške enote Gozdnega gospodarstva Postojna so sredi februarja odprli nove prostore Notranjske hranilnice in posojilnice iz Postojne.

Notranjska hranilnica je imela v zadnjih 15 letih na bistriškem območju že kakih 350 do 400 varčevalcev, vendar z njimi ni imela neposrednega stika.

Bistriška nova, sicer pa peta blagajna hranilnice naj bi bila tudi korak bližje državljanom, ki se ustanavljajo na tem območju, svojim varčevalcem pa bo nudila za 20 odstotkov ugodnejše obrestne mere kot jih trenutno nudi banka ter ugodnejše pogoje za najem kreditov za investicije v kmetijstvu. Direktor Zveze hranilniških služb, Miha

Nove prostore hranilnice je otvorila Ada Rolih

Demšar, je na otvoritvi povedal, da je Notranjska hranilnica po velikosti glede na vloge na 4. mestu v Sloveniji ter poudaril, da ne gre dvomiti v varnost vlog, saj so le-te trikratno zavarovane, poleg tega pa si bo hranilno-kreditna služba prizadevala ohraniti nevtralni status in bo služila vsem enako.

D.P.

"Podgorci že in vode"

Čez zimo je je včasih preveč, poleti je pa skoraj ni

Lenarčič, sta Gradbeno podjetje "Snežnik" in SGP "Primorje" z izkopi

Pred Podgorci stojijo še trije nerešeni problemi: tri kilometre makadamske ceste proti Novokračinam, ogroženost vasi Zabiče, Kuteževo in Trpčane zaradi pogostih poplav reke Reke, najhujše pa je, seveda, pomanjkanje pitne vode.

Vaška vodovodna omrežja so - z izjemo vodovoda v Trpčanah - nova, vendar so vodni zbiralniki, ki so jih zgradili še Italijani, za današnje potrebe veliko premajhni.

Predstavniki občine na obisku Podgrajah

Podgrajci so "občinarjem" potožili, da že prejšnji SZDL niso bili dosti mar, pa tudi danes še nimajo krajevnega organa ali poslanca, ki bi se v občinski skupščini potegoval za njihove interese. Medtem pa se nekatere druge KS, zahvaljujoč predvsem zagnanim posameznikom, vse bolj razvijajo.

Podgorci, ki so tako kar sami odgovorili na svoja vprašanja, so sestanek nadaljevali z razpravo o dokumentih o prostorsko ureditvenih pogojih za njihovo območje.

Kot je na sestanku s krajinami (15. februarja v Podgrajah) povedala sekretarka za gospodarstvo, Vojska

prvo fazo podgorskega vodovoda (l. B. Vrbičica) že začela; denar je zagotovljen 10 milijonov SIT prispeva občinski proračun, enako vsoto pa je leta decembra odobrila Republika oziroma sklad za demografsko ogrožena območja. Zagotovljena so tudi republiška sredstva za gradnjo druge faze (Vrbičica Kuteževo) v višini 30 milijonov SIT, vendar ob pogoju, da občina v svojem proračunu za leto 93 za to fazo nameni enako vsoto. Podgorski vodovod naj bi končali še letos z izgradnjo tretje faze Kuteževega do Zabič.

D.P.

Poslancem ni mar knjižnice

Poslanec odgovarja kolektivu Knjižnice Makse Samsa

Žalostno je, da mora kolektiv Knjižnice Makse Samsa II. Bistrica iz dnevnega časopisa izvedeti za mačehovski odnos ustanovitelja knjižnice, to je Skupščine občine II. Bistrica, ter za kritike poslancev skupščine na njihovo delo, namesto da bi svoje zahteve in probleme predstavili sami na seji skupščine ali vsaj s pismeno utemeljitvijo.

Vse utemeljitve zahtev po povečanju sredstev za delovanje knjižnice in povečanju števila zaposlenih so do sedaj slonele na trditvi, da presegajo republiške normative. 10 izdanih knjig na uro na enega knjižničarja ter to, da morajo doseči matičnost knjižnice, pa bi lahko dosegli z malo več dela in minimalnimi finančnimi sredstvi, ne pa z novimi zaposlitvami.

Da svojih zahtev ne utemeljijo sami, ampak mora to opravljati zanje referent za družbene dejavnosti, imaj verjetno svoje razloge, sicer bi poslanci skupščine prišli do odgovorov na vprašanja in zahteve, ki jih postavljajo že dve leti. Ker kolektiv knjižnice, ki se v članku (objavljen v Primorskih novicah in v 9. št. Snežnika) skriva za podatki o številu izposojenih knjig, zavestno ni hotel dati podatkov, do katerih so prihajali poslanci ob obravnavi te problematike na sejah skupščine, hočem v odgovoru navesti nekatere podatke, ki so bili osnova za razprave na skupščinah.

Že pri prvem obravnavanju sredstev za knjižnico v letu 1991 se je ugotovilo, da ima ta kolektiv druge najvišje povprečne osebne dohodke v občini - takoj za socialno službo, ki pa so krepko odstopali od povprečja osebnih dohodkov ostalih dejavnosti v občini, tudi družbenih. Takrat so ta sredstva znižali, zato da bi jih izenačili z ostalimi dejavnostmi v občini. Poizkusi s strani kolektiva knjižnice, da bi se sredstva za osebne dohodke glede na ostale

dejavnosti v občini nesorazmerno povečala, so bili prisotni ob vsakem sprejemanju proračuna ali rebalansa le-tega, zato pa so tudi bili predmet razprav na skupščini.

Ta problematika je bila prisotna tudi pri sprejemanju proračuna za leto 1992, saj je bil predlog povečanja sredstev za osebne dohodke s strani knjižnice za 209 %, za materialne stroške 180 % in za knjige 1296 %. Po sklepu skupščine so se sredstva za osebne dohodke znižala na indeks 180 %, kot so ga imele ostale družbene dejavnosti, ki so financirane iz proračuna, ostanek sredstev v višini 320.000 SIT pa se je namenil za nabavo knjig, zato je vprašljiva trditev kolektiva knjižnice, da hoče peščica poslancev ukiniti to kulturno dobro.

Poizkus enakega načina povečanja osebnih dohodkov z indeksom 171 %, vzporedno s povečanjem materialnih stroškov za 108 % in sredstev za nabavo knjig z indeksom 108 % se je ponovil tudi pri povečanju proračuna v decembru 1992. Ker pa tudi ta poizkus izrednega povečanja osebnih dohodkov in povečanja zaposlitve ni uspel in je bil sprejet tudi sklep, da vodja knjižnice ne more imeti večjega osebnega dohodka od ravnatelja osnovne šole, knjižničar pa ne večjega od učitelja na osnovni šoli, kar se je prej dogajalo, je razumljiva nejevolja in diskvalifikacija posameznih poslancev v skupščini. Kljub takemu sklepu pa so osebni dohodki v tem kolektivu večji kot osebni dohodki enakovrednih služb v večini podjetij v občini.

Pri svojem obravnavanju v skupščini so bili poslanci zavajani, kako se pridno dela v tem kolektivu, s podatkom, da je republiški normativ izdaja 10 knjig na zaposlenega v eni uri, v knjižnici Makse Samsa pa je doseženo 19 knjig na zaposlenega v eni uri. Na osnovi razprave v skupščini se je ugotovilo, da

so ti podatki prirejeni na tri zaposlene, v resnici pa jih je bilo zaposlenih pet ob dodatnih štirih urah zaposlene računovodkinje. Ob podatku, da je imela knjižnica v letu 1992 stalno zaposleno pripravnico, da ima zaposleno čistilko s polnim delovnim časom osem ur, hkrati pa mora čistilka v osnovni šoli počistiti 900 m² površin, ki so bolj umazane kot v knjižnici, da ima skupaj z Rdečim križem in socialno službo s polnim delovnim časom zaposleno računovodkinjo, ena privatna računovodkinja pa lahko obdeli tudi 10 podjetij z veliko večjim prometom, in ob navedenem podatku v članku, da zaposleni v knjižnici ne potrebuje niti štiri obiskovalce na uro in ob tem izda 10 knjig na uro, se vprašam, kako bi to izgledalo v trgovini ali podjetju, kjer pol manj zaposlenih opravi enako količino dela kot pred leti.

Na osnovi teh podatkov razumem nejevoljo kolektiva knjižnice zaradi prizadevanj skupščine, da bi dosegla zmanjšanje zaposlenih, večji obseg dela na zaposlenega in s tem tudi bolj racionalno porabo proračunskih sredstev, ker potem ne bi mogli dve knjižničarki skupaj dvigniti pošte ali opraviti plačila na SDK, prav tako pa ne bi mogel kolektiv knjižnice opraviti svojih osebnih zadev med delovnim časom, vključno z dnevnimi nakupi v trgovini, o čemer zaposleni v podjetju le sanjajo. S takim delom in urnikom (kot ga navajate v članku) bi bili v posameznih podjetjih in trgovinah zadovoljni, prav tako tudi prebivalci občine, vendar bi morala imeti podjetja in trgovine najprej zagotovljena proračunska sredstva občine II. Bistrica, da bi bila popoldne zaprta, in poslanci v skupščini ne bi imeli pripomb. Ko bo to doseženo, se bo občina II. Bistrica lahko vsesplošno razvijala na lepem starem Balkanu, ne pa silila h gnilemu zahodu,

kjer se proračunskim porabnikom zagotovi samo osnovno, minimalno delovanje, za vse drugo pa si morajo zaposleni zagotoviti sredstva iz drugih virov, tudi za opravljanje privatnih zadev med delovnim časom.

Ob tem, ko navajate, kaj vse opravlja ob dejavnosti, kot vam jo je določil ustanovitelj, bi rad opozoril, da begunski center obstaja nekaj mesecev, ne pa le in ima svoj proračun. Prav tako ima ZKO svoje dolžnosti in sredstva proračuna, pa bosta delala ob svojem rednem delu knjižnica ali pa ZKO, bo odločil ustanovitelj, ne pa da se svoje nedelje opravičuje z opravljanjem drugih dejavnosti, saj morajo prebivalci občine II. Bistrica dostikrat na račun svojih eksistence zagotavljati sredstva neracionalno delo knjižnice.

Mnenje, ali ravna poslanci skupščine občine prav ali ne, bo prepuščeno volilcem na naslednjih volitvah, ne pa skupini posameznikov, ki bi se neodobitveno uživali svoje privilegije naprej. Dokler pa bodo morali prebivalci občine, ne glede na to ali imajo dovolj sredstev za preživetje, plačevati električno vodo in druge življenjsko pomembne stvari, se bom kot poslanec krajevnega skupnosti boril, da se predimenzionirani in neracionalne družbene dejavnosti spravijo v normalne okvire, ki jih narekuje splošna družbena situacija.

Na osnovi tega me pisanje užaljenega kolektiva o mojem delu in moji kulturni razgledanosti ne bo prizadelo, ampak bom to raje prepustil svojim volilcem na naslednjih volitvah.

Poslanec krajevnega skupnosti Šembije
Tone Šenkinc

(prispevek ni lektoriran, opomba ur.)

Pred šestdesetimi leti Posluh za tradicijo

Osmega marca letos bo preteklo natančno 60 let od otvoritve prve stalne avtobusne povezave med Reko, Klano in Ilirsko Bistrico. Vsekakor je šlo za pomembno dejanje, kar so slovesno počastili sredi Klane, 8. marca 1933. leta.

Avtobus, sicer staro "fiatovo coriero", je ob nedeljsko opravljenih domačinih blagoslovil klanski duhovnik gospod Ivo Koruza, ki je v tem kraju služboval kar trideset let in mu zaželel srečno vožnjo.

Avtobus je odpeljal z Reke že ob četrti uri zjutraj, bil v Klani že ob 5.30. Potnike je nato pobiral še na Liscu, Sušaku pri Novokračinah, peljal čez Obršč do Zabič in Babinice, da bi že ob 7. uri pripeljal potnike in delavce v Ilirsko Bistrico. Popoldne pa nazaj.

Prebivalci vasi, skozi katere je vozil avtobus, so bili te povezave gotovo najbolj veseli, saj jim je prav avtobus omogočil sodobnejšo povezavo z Reko in Ilirsko Bistrico.

Starejši ljudje se še dandanes spominjajo stare "coriere", ki je hrupno vozila po slabi prašni cesti, pa tudi njenega voznika, ki je brenčel nad cesto in nešteti ovinki s svojim stalnim vzdihom "Mille curve", da bi z njim izžval posmihanje potnikov. Originalno fotografijo je ohranil Jože Kovačič.

Vojko Čeligoj

Dohodnina 1992

Enkrat v mesecu marcu, ko moramo spet napovedati vse svoje prihodke iz leta 1992 v sistem dokončne obdavčitve, saj smo tekom istega leta plačevali le napovedane davčne zakonodaje v Republiki Sloveniji, da je z dohodnino (zbirni davek) obdavčena vsaka fizična oseba s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki ima v predpisanim koledarskem letu na določenem območju dohodke iz: osebnih prejemkov, kmetijstva, dejavnosti (obr), kapitala, premoženja in premoženjskih pravic.

Ob tem na to, da imamo že nekaj prakse pri tem izpolnjevanju napovedi ter da je v medijem tisku vedno več informacij, želimo v tem članku poudariti le sledeče: Obrazec z naslovom "Napoved za izpolnjevanje dohodnine za leto 1992" morate predati na tukajšnji Izpostavi Republiške uprave za javne prihodke (bivša davčna uprava) najkasneje do 31. marca 1993. Obrazec kupite v papirnici Primorski grad v Trnovem.

Pri izpolnjevanju so važni:

a) Osebnosti podatki in med temi matična številka (EMŠO) zavezanca ter pri prijavi pokojnic njihova evidenčna številka. EMŠO dobite v svoji osebni izkaznici, evidenčno številko pa na odrezku svoje pokojnine.

b) Podatki o dohodkih, prispevkih in akontacijah davka, ki jih prepisete iz obvestil, ki ste jih prejeli od firm, kjer ste bili zaposleni v letu 1992, iz obvestil ZPIZ-a za upokojece, iz obvestil Republiške uprave zdravstvenega varstva za nadomestila za čas bolezni, Republiškega komiteja za delo za nadomestila v času brezposelnosti in iz posameznih odločb o odmeri davka iz dejavnosti, dobička iz kapitala in premoženja in iz seštevka posameznih prejemkov plač ali pokojnin iz tujine.

c) Podatki o olajšavah, ki zmanjšujejo davčno osnovo, vendar največ do 10 odstotkov le-te ter ob dejstvu, da morajo ti stroški biti dokumentirani.

d) Podatki o vzdrževanih članih in njihovih lastnih dohodkih (študentske ipd.). Pri tem poudarjamo, da morate ob prijavi in imenu tega vzdrževanega člana vpisati tudi njegovo matično številko.

e) Podatki o prilivih na ŽR, eventualne pripombe in podpis.

3. Z namenom, da bi občanom - zavezancem za dohodnino omogočili pravočasno oddajo, da bi prihranili na času ter stroških, bo delo Izpostave organizirano tako:

Ilirskobistriško Društvo za krajevno kulturo in zgodovino je pobudo za ohranitev imena Trnovo oziroma za spremembo občinskega statuta na Skupščino občine naslovilo že 24. februarja 1992.

V začetku julija je na naslov SO IB prispela pobuda Vojke Čeligoje o ponovnem - tudi v uradnih listinah - uveljavljanju imena Trnovo. Zaradi skupščinskih mlinov, ki so preteklo leto mleli prepočasi, zaradi nesklepčnosti in nadaljevanke o bistriškem kmetom neplačanem mleku, je pobudi prvič obravnaval izvršni svet šele 11. 2. letos.

Čeprav sta ti pobudi edini, ki sta prispeli na občino, je IS sklenil, da bo ustanovil strokovno komisijo (zgodovinar, slavist...), ki naj bi obravnavala tudi vse morebitne nadaljne pobude za preimenovanje ulic, trgov, naselij ipd. Postopek za uresničevanje tokratne pobude bo seveda vezan na spremembo občinskega statuta.

Ponovna uveljavitev domačega naselja Trnovo

Pobuda občana

Podobno kot številni drugi domačini s prizadetostjo ugotavljam, da prastaro

domače ime Trnovo tone v pozabo in je neupravičeno izpuščeno tudi v nekaterih uradnih listinah, kot sta Statut občine in krajevne skupnosti Ilirska Bistrica.

Res sta se naselji Bistrica in Trnovo v zadnjih desetletjih spojili v enotno naselje brez posebno izraženih mej, vendar sta kljub temu zadržali svoji avtentični središči. In prav bi bilo, da bi vsaj v domači rabi ohranjali, kolikor je pač mogoče, stari imeni za obe naselji.

Menim, da bi z malo posluha za tradicijo lahko ohranili prav to zanimivo domačo posebnost.

Najstarejša omemba Trnovega iz leta 1264 je skoraj pol stoletja starejša od najstarejše znane omembe Bistrice. Trnovo je ves čas svojega življenja živahnega naselja imelo svoje institucije, kulturne in društvene organizacije, da, celo svojo bančno ustanovo in pošto.

K današnjemu stanju je bistveno pripomogel upravni odlok italijanskega kralja v. Emmanuela III. z dne 17. nov.

1927, ko je iz raznarodovalnih razlogov združil Trnovo in Bistrico v eno naselje s popolnoma italijanskim imenom Villa del Nevoso.

Žal se kasneje v korist ohranjanja starega imena za zahodni del Ilirske Bistrice ni ničesar več storilo.

Menim, da je pobuda umestna.

V Trnovem, 4. julija 1992

Vojko Čeligoj

od 8.00 do 14.00 za KS Dolnji Zemon,
- v Jelšanah - osnovna šola - od 8.00 do 12.00 za KS Jelšane,
- v Novokračinah - družbeni prostor - od 8.00 do 12.00 za KS Novokračine,
- v Il. Bistrici - Izpostava "davčne uprave" - od 8.00 do 12.00 za vse.

f) Zavezanci za davek od dohodkov iz dejavnosti (obrtniki) in za davek iz premoženja morajo vložiti napoved v roku 15 dni po prejemu odločbe o odmeri davka za leto 1992, torej zanje rok 31. 3. 1993 ne velja. Veljal pa je rok 28. 2. 1993 za oddajo "Napovedi dohodkov iz dejavnosti za leto 1992".

"Napoved" je možno poslati preko pošte na naslov: RUJP - Izpostava Ilirska Bistrica, Bazoviška 14, s pripisom na kuverti "Dohodnina".

4. Ob oddaji "Napovedi" bo vsak zavezanec prejel potrdilo, ki bo služilo kot dokaz o vložitvi ter za kasnejše možne dopolnitve in korekcije.

Na koncu želimo poudariti le to, da je v korist slehernega zavezanca, da so podatki točni in dokumentirani, saj bodo le na ta način odločbe o odmeri dohodnine tudi pravilne. Vedeti moramo tudi to, da je bilo za leto 1991 izdanih skoraj 10.000 odločb o dohodnini, kar pričakujemo tudi za leto 1992. Zato je toliko bolj potrebno, da vloge pravočasno oddate in da so podatki pravilni.

Izpostava RUJP
Ilirska Bistrica

Jože

Šajin

Februarja letos je po nekaj letih premora v Ilirski Bistrici spet razstavljal naš najbolj znani slikar, Jože šajin. Razstava v Domu na Vidmu je bila povod za pogovor z umetnikom, ki mu je treba priznati, da je tudi zelo dober govornik. Zato je pričujoči intervju pravzaprav slikarjev monolog, v katerem mi pripravljenih vprašanj ni bilo niti treba postavljati. Iztočnica je bilo le vprašanje:

- Kdaj ste začeli s slikanjem?

"Slikati sem začel leta 1953, torej letos mineva 40 let od mojih slikarskih začetkov. Enako vprašanje so mi zastavili tudi otroci, ki so si prišli ogledat razstavo in moral sem prav pomisliti... Na učiteljskišči v Portorožu in kasneje v Kopru sem bil ves čas z levo roko v šoli, z desno pa sem slikal. Ni bilo dneva, da ne bi slikal, in nikdar tudi nisem verjel, da bom kdaj res učil. Veliko sem slikal tudi po končani šoli doma, v Knežaku, kjer sem bil popolnoma svoboden.

- Ste v tem prvem obdobju že razstavljal?

V tem obdobju sem že razstavljal. Moja dela so bila prvič razstavljen v 4. letniku učiteljskišča, poleti leta 1955 v sklopu razstave večih slikarjev. Ta razstava je bila v prvem nadstropju Doma družbenih organizacij; istega leta jeseni sem imel prvo samostojno razstavo v Kopru.

Spominjam se ocene mojih del, ki jo je napisal Zvest Apollonio in v kateri se je o mojem delu izrazil zelo pohvalno; tudi Andrej Hieng je v knjigo vtisov vpisal nekaj lepega. Slikal sem akvarele, tempere, pokrajine, vaške ulice, fantazijske kompozicije, ki pa nikdar niso bile popolna abstrakcija... skratka, slikal sem zelo veliko in slike so bile zelo pisane; v Knežaku sem naslikal na stotine del: tempere, tuše, akvarele, paste, oglja, olja..., vendar se je precej tega izgubilo. Tudi iz obdobja učiteljskišča, ko sem ustvaril ogromno slik, se ni ohranila niti ena, pravzaprav le ena, pa še ta je le skica - kompozicija "Kmetje pri počitku". In dal bi ne vem kaj, da bi jih lahko dobil...

Končno sem se po stalnem prigovarjanju ravnatelja bistriške šole tu zaposlil kot učitelj in nisem več toliko slikal.

1960. leta sem razstavljal v koprskem muzeju, kjer je bila kustosinja Majda Frelih. To so bile zahtevne kompozicije, narava, večje, kontrastna tihožitja (rdeče-zelena, to so bile moje barve), portreti, moderni pejzaži, večja olja.

To je bilo tudi obdobje hladne vojne, stalna grožnja atomske katastrofe. Pod tem vtisom je nastalo dosti slik; veliko jih je nastalo tudi pod vplivom potrošništva in ogroženosti narave. Videl sem, kako je socializem človeka popolnoma spremenil. Ko sem bil majhen, sem svet doživljal drugače, takrat smo do narave še imeli spoštljiv odnos.

Spremembe so se začele s procesi razlašanja - ljudje so bili odtrgani od narave in čez noč so postali delavci. Človek se je spremenil v duši, postal je potrošnik in živel je navidezno lepše. Sam bi bil vesel, če razvoj ne bi bil tako hiter; hitrejši kot bo, prej nas bo konec. Človek je v resnici dober, je pa slabič, ki podlega potrošništvu. Moral bi se vrniti v sožitje z naravo, pa se od nje le vse bolj oddaljuje. Na primer ozonske luknje. Ali bo svet sploh sposoben kaj bistvenega ukreniti, saj bi se moral odreči marsikateri dobrini?!

Kasneje sem razstavljal skoraj vsako leto in - včasih kar dvakrat v enem letu - v Bistrici, v okoliških krajih, po vsej Primorski, v Trstu, Opatiji, na Reki... Pred tremi leti sem imel pet samostojnih razstav v enem letu in vsakokrat sem razstavil druge slike; te razstave sem imel v Trstu in okolici, pa v Sežani in Izoli. 1991. in 1992. nisem razstavljal, vendar sem ves ta čas slikal.

- Kako ste se kot umetnik ves ta čas počutili v Ilirski Bistrici?

Glede na to, kar sem delal in kar delam, sem sebe jemal za profesionalnega umetnika. Umetnika pri nas niso načrtno onemogočali, vendar je bila prisotna miselnost, da je vsak privatnik nekaj negativnega; enako je bilo v umetnosti, posredno so te vedno zavirali: institucije, ki so gonilo nekega kraja in od katerih je bil človek odvisen, so vedno bojkotirale tistega, ki je bil sam in ki ni pripadal kolektivu, društvu ali "klapi"; individualizem je bil nekaj pregrešnega, prepovedanega.

V Bistrici nisem mogel doseči nič, ker je kultura kot institucija (ZKO) podpirala strog amaterizem in s tem posredno zavirala vsakršen individualizem. In to se čez noč ne more spremeniti.

- Kakšne so možnosti za današnje mlade likovnike v Bistrici?

Bojim se za današnje mlade likovnike, ki jih je cel kup; poznam tri Bistričanke, likovnice, ki učijo v Ljubljani (Marjana Škapinova, Klara Kranjčeva in Jadranka Vičičeva), nekaj jih študira (Alex Batista, Ester Mršnik), tu sta tudi Romeo Volk in Franček Dolgan, pa še drugi.

Zanje ne vidim prave poti. Ne vem, če bodo ti mladi imeli dovolj energije, dovolj vpliva na razvoj... Sam sem zelo skeptičen, saj je že več konkretnih rešitev padlo v vodo zaradi posameznikov, ki so imeli v rokah škarje in platno. Na primer: želeli smo odpreti galerijo pri Šketovih (v nadstropju), vse je bilo dogovorjeno z dediči. Občina bi tedaj morala prispevati 54 milijonov dinarjev, pa jih ni. Saj imamo prostore, a ni nič iz njih. Imamo galerijo "Hodnikov mlin", a menim, da fantje v njej še ne vejo prav, kaj bi radi. Rešitev bi bili tudi prostori v Domu na Vidmu, ki je bil zgrajen za kulturo in družabnosti, pa kot kaže tudi tu ne bo celovite rešitve.

Zaradi Doma na Vidmu sem bil besen, mislil sem celo bojkotirati razstavo še potem, ko so bila vabila že narejena, vendar se za to nisem odločil samo zaradi publike, ki ni nič kriva in tē je bilo vedno precej. Vsakdo, ki je prišel v Bistrico, je bil prijetno presenečen nad

publiko in lepimi otvoritvami, denimo Adriana Maraž in Janez Bernik. Jaz potrebujem razstavišča, potrebuje Bistrica. Številni majhni kraji so znani ravno zaradi njihovih galerij, na primer Kostanjevica, Slovenj Gradec, Trebnje, Ajdovščina in vsa Obala.

- Slišala sem mnenja, da so bile slike razstavljene februarja v Bistrici, to je najboljše, kar znate, sinteza dosedanjega dela.

Dela, ki so bila razstavljen v Bistrici, so nastala na platnih, ki jih je vselej uporabljala kot tarče na strelišču v Milanjah. Na Milanje sem čustveno navezan, saj sem kot otrok med košenino po cele tedne presedel na ogromni skali na vrhu. In s tiste skale sem prvič videl morje. Te občutke vi, mlajši, težko razumete, saj so vas na morje z avti vožnje kot dojenčke.

Kasneje se nisem mogel več vračati v Milanje, ker je tam vedno pokalo in bile nekdanje košenine preorane s tankim železom. To je bil poseg v otroško dušo.

Slikarstvo je povezano s stvarnostjo, tudi z otroštvom. Vsi umetniki v poznih letih črpajo iz otroštva. Bo že držalo, umetnik vsestvari do svojega 25. leta, se v njem nakopiči ogromno bogastvo, se fizično takrat še ne more realizirati, lahko storiš kasneje, seveda na drugačen način in z drugačnimi izkušnjami.

Zamisel o gmajni sem imel že prej, sem nato slučajno našel ta platno. In te platni je gmajna gotovo drugačna kot pa bi bila na finem kupljenem platnu.

Ali so dela, ki sem jih v februarju razstavil v Bistrici, res tisto najboljše, ne vem, bo vidno na veliki retrospektivni razstavi in monografiji, ki ju pripravljata Delo na monografiji se je večkrat ustavilo predvsem zato, ker težko najdeš ljudi avtorje tekstov. A vem, da jih bom kmalu gotovo našel. Za retrospektivno razstavo sem to zimo pripravil precej slik, drugim jih tudi uokvirjam. Kje naj bi razstava bila, pa ne vem še. Naredil sem veliko slik, ki jih v Bistrici še niste videli.

Za objavo pripravila
Dragica Prosen

KOZLEK

PROIZVODNJA - TRGOVINA - STORITVE d.o.o.

Rozmanova 19, II. Bistrica
TEL., FAX 067/41-630

PRODAJALNA:

VSE ZA KMETIJSTVO IN VRTNARSTVO
KRMILA, GNOJILA, SEMENA,
ZAŠČITNA SREDSTVA.....

NOVI STROJI IN KOMISIJSKA PRODAJA
KMETIJSKE MEHANIZACIJE

NOVOSTI V KNJIŽNICI

STROKOVNA LITERATURA ZA ODRASLE:

Zdravec, Na gredicah moje dežele; King, Enciklopedija magičnega in mističnega; Vse o hrani; Ovsec, Velika knjiga o praznikih; Zdravstveno zavarovanje po novem; Dhorily, Ustvarjalne metode učenja; Stoletje v gorah; Zgodovina krščanstva; Bogataj, Sto srečanj z dediščino na Slovenskem; Sivec, Meditacija kot kruh; Švajncer, Teritorialna obramba Republike Slovenije; Smole, Pred usodnimi odločitvami; Velika verstva sveta; Granzotto, g., Kristof Kolumb; Rašker, Zmajeva hiša, oris kitajske kulture in civilizacije; Pedagogika danes; Svetina, Slovenci in prihodnost; Legenda o Krasu;

LEPOSLOVJE ZA ODRASLE:

Bibič, Pravljicar; Torkar, Zgodbe o znanih Slovencih; Partljič, Mala; Gunter, Operacija Delfin; Bevk, Kamnarjev Jurij; Prenner, Neznani storilec; Plestenjak, Mlinar Bogataj; Zlobec, Ljubezen dvoedina; Kovačič, Zgodbe s panjskih končnic;

LITERATURA ZA OTROKE:

Velika otroška enciklopedija; Milčinski, Zvezdica Zaspanka; Bavdaž, Pozimi. Je sinitčka priletela; Zalar, Pravljica o pogumnem mladeniču; Makarovič, Mačja preja; Šmit, Dedek Ježek in Minibaba; Macfarlane, Skrivni dnevnik mladega hipohondra; Novak, Morska skrivnost (Zvesti prijatelji); Zupan, Trnovska mafija; Cribb, Denar (Svet okrog nas); Taylor, Fosili (Svet okrog nas); Makarovič, Pek Mišmaš v Kamni vasi; Novak, Grajski strah (Zvesti prijatelji).

GRAFIKA
GRAFIKA
ILIRSKA BISTRICA

Trgovina "Šulnu"

Slepe izložbe

Tak napis, grafit je neznani pisec Obuči, nekdanji trgovini s čevlji. Seveda z zaman. V njenih izložbah ni ne šulnu ne čevljev pa tudi obuče ne.

Napis na tem praznem prostoru, razen duhovitosti in ironije ni mogel stoniti več. Je pa s svojim sporočilom v bistvu vprašal, kaj bo s to trgovino. Kaj z njo vemo, res zanimivo pa bi bilo izvedeti, z njo bo. Dobrodošel bi bil odgovor na vprašanje, posebno še, če bi se ob izlozbe še kaj otipljivega, da bi se izlozbe zopet spregledale.

Mesece kulture še ni konec

Dokaj številnim prireditvam v XVI. mesecu kulture bo do "uradnega" zaključka sledilo še nekaj takih, ki bodo, upamo, pritegnile vašo pozornost.

Znani umetnik in mislec Marko Pogačnik bo svoje videnje reševanja nekaterih perečih problemov v povezavi z porušeno harmonijo sožitja med človekom in naravo predstavil v torek, 2. marca, ob 18. uri v Domu na Vidmu.

Z aktualno temo iz slovenskega političnega življenja, novim delom avtorja Zarka Petana, bodo v soboto, 6. marca, ob 19.30 v Domu na Vidmu gostovali gledališčniki Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane. Že iz naslova "štorije": Zmagovalec Sloven - diktator de lux, je razvidno, da gre za zelo resno vsebino. Ne pozabite robčkov za brisanje solza.

Priznana tržaška flautistka Silvia di Marino (ki razen v svoji domovini pogosto gostuje kot solistka v Nemčiji, Franciji in Izraelu) se nam bo predstavila ob spremljavi "naše gore ptice" (ki pa nam je odletela), prof. Bojana Glavine, v dvorani Glasbene šole v petek, 12. marca, ob 19. uri. Program: Bach, Prokofjev, Martinu, Poulenc.

Slika Tine Renko z OŠ Dragotina Ketteja, po mnenju ocenjevalcev najboljšo delo letošnjega Ex tempora "Snežnik 93"

V galeriji Hodnikov mlin je do 15. marca odprta razstava grafičnih del Jasne Šikanije.

Letos bomo v Domu na Vidmu organizirali pevski "špektakel", revijo Primorska poje, v soboto, 13. marca, ob

20. uri. Sodelovali bodo zbori in manjše vokalne skupine: Lovski pevski zbor Dekani, Dekliški septet iz Šmihela pri Pivki, Vokalna skupina Portorož, MePZ Rupa-Peč, Oktet Vrtnica Nova Gorica in MePZ Laetitia Ajdovščina.

V petek, 19. marca, se bo v Domu starejših občanov ob 18. uri prvič predstavila uspešna pedagoginja, Sonja Munih, tokrat kot talentirana slikarka.

Kot posebnost naj omenimo predstavitev kulturne skupine, ki so jo ustanovili v begunskem centru v Trnovem, ki bo v Domu na Vidmu v petek, 26. marca.

V soboto, 6. marca, bo na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani predtekmovanje v državnem merilu za klavir. Ob 13. uri nastopata naša Peter Grlica in Tadej Kogovšek (štirično) in ob 19.30 Tina Šepc in Gregor Maurič (štirično). Mentor obeh duov je klavirski pedagog, sicer ravnatelj naše glasbene šole, Laszlo Balazs. Nastopajočim želimo veliko uspeha in uvrstitev v glavno tekmovanje. Če ne boste mogli "navijati" na samem koncertu, pa vsaj držite pesti za srečo!

Dimitrij Bonano

Promocija Bistrice nekoliko drugače

Spominska soba Dragotina Ketteja in baročni kvartet Illyricus - redka bistrška "izvozna artikla"

Letos poteka že šestnajsto leto, ko se od občinskega kulturnega praznika pa do prvih dni marca na Bistriškem vrstijo kulturne prireditve. V tem obdobju jih poskušamo organizirati nekaj več kot v ostalem delu leta in poleg gostujočih umetnikov predstaviti tudi dosežke ljubiteljev - predvsem domačih: enkrat velja poudarek likovnikom, lani npr. literatom, letos pa potekajo prireditve v "senci" dveh dogodkov. Enega skorajda neopaznega, a zelo pomembnega: minilo je 25 let, odkar je iz golih sten Kettejeve rojstne hiše nastala spominska soba, ki - čeprav z nekaj pomanjkljivostmi - privlači obiskovalce od blizu in daleč, da se poklonijo spomenu velikega pesnika slovenske moderne.

Vrsta naših znanih pedagogov - Franc Munih, Vojko Čeligoj, Gabrijela Ivančič, Suzana Cerkenik, Zala Šajn pa ga. Darinka Žbogar (naj mi oprostite ostali, ki jih nisem omenil - je vložila veliko truda, da je uredila objekt tako, da ima vso možnost postati spomenik, ki zadostuje ostrim pogojem in kriterijem zakonodaje s področja varstva kulturne dediščine.

Društvo za krajevno zgodovino in kulturo in domača ZKO se ob tej priliki zahvalujeta vsem, ki so v tem času pomagali, da hiša "živi" in opravlja svoje kulturno poslanstvo. Posebno zahvalo namenjamo ge. Mriji Dolgan, dolgoletni oskrbnici sobe.

Ob praznovanju občinskega kulturnega praznika na Premu, se je v javnosti

pojavo novo ime s področja reproduktivne glasbe: Baročni kvartet Illyricus Ilirska Bistrica. Sestavljajo ga: flautist Adnan Zubčević, profesor na naši glasbeni šoli, violinistka Vesna Colazio, nekdanja članica ljubljanske filharmonije, trenutno igra v orkestru gledališča Ivan Zajc na Reki, violončelist Mauro Šestan, tudi član že omenjenega reškega orkestra in naš pianist bojan Glavina.

Skupna vsem je odlična glasbena izobrazba, nastopi doma in v tujini - bodisi kot člani simfoničnih orkestrrov (razen Bojana Glavine) bodisi kot solisti in člani komornih sestavov.

Kvartet, ki ga pod pokroviteljstvom ZKO organizacijsko vodi direktor glasbene šole, g. Laszlo Balazs, ima med drugim nalogo predstavljati Bistrico kot kraj s popolnoma drugačno (pozitivno) fizionomijo, kot je bila poznana doslej, saj takih sestavov tudi glasbeno veliko močnejši kraji ne premorejo. Kot del, vključen v kar solidno glasbeno življenje Bistrice, bo kvartet, upamo, uspešno zapolnjeval vsaj del vrzeli, ki nastaja zaradi odsotnosti gimnazije v našem kraju.

Te dni je bilo po Bistrici opaziti plakate, ki so vabili na njihov prvi samostojni koncert v cerkvi Sv. Jurija, na katerih so predstavili izključno dela iz obdobja baroka, čeprav se v prihodnosti ne nameravajo odreči umetninam drugih glasbenih slogov. Baročni kvartet Illyricus in njegove člane bomo podrobneje predstavili v eni od naslednjih številk Snežnika.

Dimitrij Bonano
(prispevek ni lektoriran, op. ur.)

TOVRLS

ROJSTVA, POROKE, SMRTI

V letošnjem januarju so se rodili trije otroci, poročilo se je pet parov, preminulo pa je 14 naših občanov.

Ob pomoči učencev OŠ Dragotina Ketteja je Heda Vidmar pripravila lepo razstavo domačih ljudskih vezenin in uporabnih predmetov.

NOVA Tel. št. 067/81-285 Podbeže 39,
STARA TEL. ŠT. 067/82-402 Ilirska Bistrica

UGODEN NAKUP:

- GRADBENEGA MATERIALA
- VODOINSTALACIJSKEGA MATERIALA
- MATERIAL ZA CENTRALNO OGREVANJE
- KOMBINIRANE PEČI ZA ETAŽNO OGREVANJE
- KERAMIKA IN SANITARNA KERAMIKA

PONUDBA MESECA:

GORILCI OROFLAM
VSE VRSTE PEČI NA
TRDA IN TEKOČA GORIVA

IZDELUJEMO:

- GARAŽNA VRATA, PROTIPOŽARNA VRATA, OGRAJE, VOZIČKI
- KLJUČAVNIČARSKES STORITVE PO NAROČILU KUPCA

**KUPCEM NUDIMO MOŽNOST
PLAČILA NA OBROKE
IN S KARTICO ACTIVA**

KSP
ILIRSKA BISTRICA

SNEŽNIK

UREDNIŠTVO: BAZOVIŠKA 40, 66250 ILIRSKA BISTRICA, SLO

NAROČILNICA

ime in priimek:

se naročam na časopis Snežnik.
Prosim, da mi ga pošiljate na naslov:

V _____, dne _____

Podpis: _____

SNEŽNIK

Ustanovitelj: Borislav Zejnullović

Izdajatelj: Grafični atelje

Glavni in odgovorni urednik:

Borislav Zejnullović

Uredništvo: Ivan Špetič predsednik,

Franc Gombač, Sergij Šlenc,

Ester Mršnik, Stojan Šestan,

Novinarka: Dragica Prosen

Lektorica: Helena Rosa

Naslov uredništva:

II. Bistrica, Bazoviška 40

tel. fax: 067/81-297

Tisk in oblikovanje:

Grafični atelje

Naklada: 1800 izvodov

Gospodarijenje z odpadki

Po novem Odloku (sprejet marca lani) in Poslovniku o gospodarijenju z odpadki, ki ga je 21. 1. 1993 sprejel bistrski IS, bo Komunalno stanovanjsko podjetje začelo z zbiranjem in odvozom odpadkov na celotnem območju občine. Zdaj je odvoz komunalnih odpadkov urejen za 62 % prebivalcev.

Količina in struktura odpadkov

Komunala je že vrsto let spremljala količino in strukturo komunalnih odpadkov. V Bistrici ustvarimo že preko 300 kg komunalnih odpadkov (1990-313 kg, 1991-338 kg) na prebivalca v letu dni. Avstrija in Nemčija jih ustvarita 300 do 500 kg.

V nekaterih naseljih izven mesta pa se ustvari le 50 do 100 kg odpadkov.

Tudi struktura odpadkov je zelo različna. V mestu imamo do 60 % bioloških odpadkov, 20 % še uporabnih sekundarnih surovin (steklo, papir, plastika, tekstil, kovine) in le 20 % neuporabnih odpadkov, ki jih je potrebno odlagati na deponijo. V manjših naseljih in vaseh je zelo majhen odstotek bioloških odpadkov in tudi zanemarljiva količina stekla ter papirja. Ti podatki so narekovali različen pristop oz. način zbiranja odpadkov po posameznih naseljih in različno frekvenco odvoza.

Zaboyniki, posode in odvoz

V vseh naseljih bi postavili zaboynike s prostornino 3 ali 5 m³. V mestu bi uvedli posode velikosti 120 l, 240 l in manjše zaboynike s prostornino 500 l, 700 l, 900 l

in 1100 l. V posebno gosti zazidavi pa bi dodali še zaboynike s prostornino 3 ali 5 m³.

V mestu bo tedenski odvoz odpadkov, v ostalih treh območjih pa od 30 krat do 16 krat na leto.

Sekundarne surovine

Da bi zmanjšali količino odpadkov, se je Slovenija (IKROS) opredelila za najbolj učinkovit in cenen način: odbiranje - selekcioniranje odpadkov pri izvoru nastajanja (v vsakem stanovanju, hiši, naselju). Naša država pa še ni pokazala

večjega razumevanja za odkup sekundarnih surovin - cene le-teh so pre nizke in odkupovalna podjetja niso zainteresirana za odvoz).

Vsled tega je bilo odločeno, da se uvede zbiranje teh surovin na ekoloških otokih, ki bodo na približno vsakih 500 prebivalcev. Zaenkrat se bo v II. Bistrici in II. območju (Podgrad, Jelšane...) zbiralo le steklo in papir. Če se bo struktura odpadkov spremenila ali se bo pokazal družbeni interes, se bo v mestu lahko uvedlo drugačen način, npr. posebne posode ob vsaki hiši. Ravno tako ni ovir, da bi se uvedlo ločeno zbiranje bioloških odpadkov, ko bodo za to ustvarjeni pogoji (regijsko odlagališče, kompostarna). Prav pa bi bilo, da bi se tega lotili kar individualno, saj lahko zbiranjem uporabnih odpadkov pridobimo kompost in zmanjšamo količino odpadkov, ki se odvažajo na deponijo. Vsled tega prilagamo zloženko z navodili o kompostiranju.

Strupeni odpadki

V lekarnah, ambulantah, laboratorijih, drogerijah, trgovinah z elektromaterialom itd. bodo prodajalci morali sprejemati in hraniti neuporabljena zdravila, lake, gnojila, baterijske vložke, barve itd. V ta namen bodo prejeli posebne posode, ki jih bo Komunalno podjetje izpraznjevalo ter ravnalo z njimi v skladu z določili posebnega zakona. Pri zbiranju in vračanju strupenih odpadkov bomo morali biti še posebno vestni, saj ravno ti odpadki predstavljajo največjo nevarnost za naše že tako onesnaženo okolje.

Kosovni, gradbeni odpadki in odpadki v vikendskih naseljih

Komunalno podjetje je dolžno skupaj s "Surovino" za vsako naselje organizirati dvakrat letno odvoz kosovnih odpadkov in neuporabnih kovin.

V zbiranje in odvoz komunalnih odpadkov bodo vključena tudi vikendski naselja na Sviščakih, Mašunu in Gomancih.

Določena je tudi deponija za odpadni gradbeni material (izkopi, ruševine). S tem materialom bi revitalizirali gornjo etažo opuščenega kamnoloma.

Način plačevanja, izvedba in sanacija divjih odlagališč

Zbiranje, odvoz in deponiranje komunalnih odpadkov plačajo vsi uporabniki oz. vsi prebivalci. Do sedaj se je odvoz smeti plačeval na m² stanovanjske površine, sedaj pa bo cena določena na prebivalca na mesec.

Uporabniki poslovnih prostorov pa bodo še naprej plačevali po m² površine.

Lokacija zaboynikov ter lokacije ekoloških otokov bosta določeni z vsako krajevno skupnostjo posebej.

Ko bomo organizirali odvoz na celotnem območju občine, lahko začnemo postopno sanirati divja odlagališča. Do 30. maja bosta izdelana kataster teh odlagališč in program sanacije. Sanacija le-teh (skupaj jih je 10) je prijavljena na natečaj za uporabo republiških sredstev in za izvajanje javnih del.

Zaenkrat bomo še uporabljali komunalno odlagališče pri Jelšanah. V ta namen plačujemo KS Jelšane mesečno odškodnino v višini 5000 DEM. Skupno z drugimi občinami pa sodelujemo pri iskanju nove lokacije v regiji. Pri rentabilnosti takega odlagališča je 80 do 100.000 prebivalcev. Na podlagi podrobnih analiz sta bili določeni dve najugodnejši lokaciji, ki se sedaj še bolj podrobno obdelujeta (najugodnejša lokacija Oreška brda v občini Postojna). V maju bi morala biti po programu izdelana celotna dokumentacija oz. pripravljeno vse za izvedbo. Odvoz odpadkov je še rentabilen do dolžine 70 km.

Pri obravnavi programa gospodarijenja z odpadki so vsi poudarjali nujnost nastavitve komunalnega inšpektorja, ki bo bistveno pripomogel k uspešni realizaciji. Zgleda, da bo v kratkem tudi ta problem rešen. Pri tem lahko omenimo, da odlok predvideva precej visoke kazni za vse, ki se tega koncepta ne bodo držali in ki bi kakorkoli onesnaževali okolje.

OB REČICI BISTRICI - SPREHAJALNA POT!

Moje mnenje

Z oblikovanjem industrijske cone za železniško progo, z zasipanjem "bistrskih mlak" načrtovalci mimogrede zasipajo tudi oba bregova rečice Bistrice. Groza!

Tako Bistrica že z železniškim mostom vstopa v industrijski jarek. Izginjajo zeleni bregovi z drevjem in z njimi idila, ki jo je odprta struga nudila sprehajalcem, ribičem...

Storimo vse, da bregova Bistrice do izliva v Veliko vodo ostaneta (postaneta) sprehajalna pot, katere začetek bi bil osrednji park, na katerega smo tako ponosni.

Narejene je že precej škode, vendar se da še vedno marsikaj storiti. Ne zamujajmo, saj bo vse težje in dražje. Ali pa se temu našemu biseru res črno piše.

Vojko Čeligoj

Bistrica - tudi tako !

Nekdo je rečico Bistrico, tik preden se izlije v Reko, zajezil (skrajšal si je pot na drugi breg), nehoti pa je s tem dosegel še nekaj drugega: vsa plavajoča nesnaga, ki jo Bistrica prinaša iz mesta, se kopiči ob jezu in takorekoč ne more prek domačega praga. Vsaj na videz čista Bistrica pa se izlije v Reko in odpotuje v svet.

ProVITA®

Inženiring d.o.o.
66250 Ilirska Bistrica
Adamičeva 4
tel. 067/41-820

transport
ilirska bistrica

SUMA INŽENIRING d.o.o.
ILIRSKA BISTRICA, PREŠERNOVA 14
Tel.: 067/41-504 Fax: 067/81-042

Bistriške perspektivne kmetije

Česnikovi z Ratečevega brda

Da kmetov v naši občini ne bi sodili zgolj po jamranju, kako jih je prizadela nova južna meja, ter po jesenski protestni akciji, s katero so iz občinskega proračuna izsilili sredstva za mleko, ki jim ga ni plačala kmetijska zadruga, začnemo z novo rubriko, v kateri naj bi spoznali dejavnosti, načrte in težave bistriškega kmeta.

Delavke v Kmetijski pospeševalni službi so nam sporočile 15 naslovov kmetov, ki aktivno obdelujejo svojo zemljo in dejavnosti kmetije celo širijo. Kot prve smo obiskali Česnikove na Ratečevem Brdu.

Značilno za ljudi na Bistriškem je, da se neradi pojavljajo v časopisih in pred mikrofonom, da so sprva zelo zadržani, ker se jim njihova zgodba zdi vedno premalo pomembna za v medije... Po daljšem prigovarjanju in telefonskih klicih končno pristanejo na pogovor. V začetku skrbno tehtajo vsako besedo, da se s čim ne bi morda preveč pohvalili, na koncu pa se jim nikamor več ne mudi in ne nočejo izpustiti iz hiše. Tako je bilo tudi pri Česnikovih, ki so me na začetku obiska uspeli prepričati, da sem namesto njih fotografirala zidove.

Družina Česnikovih so: gonilni sili Anton in Zalka, njuna sinova Primož in Gregor ter stara mama Marija Česnik. Anton je zaposlen v Neverkah, Zalka pa v bistriških Vezeninah; Primož hodi v 2. letnik agronomske fakultete, Gregor pa v 2. letnik gostinske srednje šole.

Česnikova kmetija na Ratečevem Brdu, št. 1, obsega skupaj 20 hektarjev zemlje. 80 arov je sadovnjakov, v katerih negujejo stare sorte jablan: bobovec, mešančka, samosevka, starinska pisanka, šliberka..., ki jih v glavnem porabijo za sadjevo žganje. Lani so na novo posadili 1800 sadik jablan sodobnih sort (s kreditom in nekaj nepovratnimi sredstvi); imajo tudi slive, ki so neintenzivno porasle po raznih mejah, iz sliv pa kuhajo slivovko.

Pobudnik novega jablanovega nasada je bodoči agronom Primož, ki ga neguje in bdi nad rastjo sadik. Mlade jablane so že preteklo leto zelo lepo uspevale in bi dale - če bi plodove pustili dozoreti - okrog eno tona jabolk, letos pa naj bi rodili že kaki dve tona sadja. Gospodar Anton pravi, da je to lep dokaz, da je lega naših krajev zelo primerna za sadjarstvo.

Ornih površin imajo štiri hektarje, ostalo so pašniki, travniki in nekaj manj kvalitetnega gozda. Sejejo pšenico, pridelali pa so tudi 40 ton krompirja, ki so ga vsega prodali v Sloveniji (predvsem na obali). Krompirja zdaj sedijo manj, saj je z njim veliko dela (sortiranje...).

Česnikov bodoči "kmečki turizem" - pravi mali hotel

Na vprašanje, ali so njihovi pridelki "bio", se Anton nasmehne: "Tudi če smo ves krompir opleli na roke, je stal enako kot tisti, ki smo ga 'pošpricali'; enako je z 'bio' in plantažnimi jabolki. Imamo pa bio

mleko, saj se naše govedo pase od pomladi do svetega Martina pa še koze imamo, ki nam požrejo vso robido in tako brez kemičnih sredstev očistijo travnate površine." Mleko so oddajali do avgusta, zdaj pa ne vejo, kaj bi z živino. Za svojo uporabo so kupili par svinj.

Največja investicija Česnikovih v zadnjih letih pa je prenovitev nekdanjega gospodarskega poslopja (shrambe) v objekt, ki naj bi služil kmečkemu turizmu. Zalka pravi, da bodo gostom lahko ponudili domačo hrano in tako prodajali tisto, kar bodo sami pridelali. Čeprav časi niso rožnati, pa Česnikovi upajo, da se bodo kmalu obrnili na bolje. Če ne drugega se bosta oba sinova lahko "zaposlila" kar doma - v kmečkem turizmu mlajši, v kmetijskih dejavnostih pa starejši. Starša priznata, da jima Primož iz šole prinese kar precej znanja: novi sadovnjak je takorekoč v celoti njegovo delo; pšenice ne "špricajo" več trikrat, kot nekoč, pač pa le enkrat ob pravem času in s pravimi sredstvi; tudi s strojem ne zna prav vsakdo molsti.

Primožovo znanje se prenaša tudi na sosede v vasi, pri tem pa se starejši ljudje težko ogrevajo za novosti in raje delajo po starem.

D.P.

Kmetijski nasveti

VZGOJA SADNEGA DREVJA V DOMAČEM VRTU

V marcu mora vsak sadjar, ki želi jeseni pobirati jabolka, opraviti več važnejših opravil

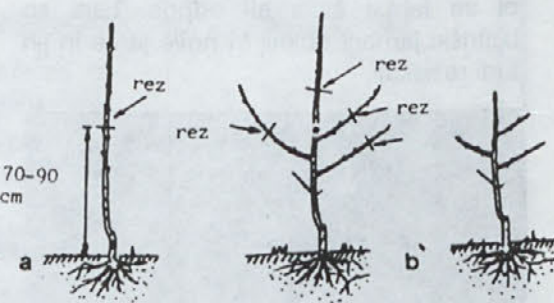
Razvoj vzgojnih oblik sadnih dreves se s časom zelo spreminja. Za domači vrt je najbolj uveljavljena vzgojna oblika, ki jo v stroki imenujejo vretenasti grm. Za oblikovanje te vzgojne oblike potrebujemo sadike, ki so cepljene na prednje bujni podlagi (MM106, za katero je značilno, da zarodi v šestem do sedmem letu, za svojo rast ne potrebuje opore), lahko pa si nabavimo sadike, cepljene na šibko rastočih podlagah (M9, M27 ali M26, za katere je značilno, da zarodijo v drugem do tretjem letu, vendar za svojo rast potrebujejo oporo).

Drevesa vzgajamo od 3 do 3,5 m visoko; pri sajenju moramo paziti, da cepilno mesto gleda iz zemlje najmanj 10 cm, sicer bo drevo bujno rastlo, plodov pa ne bo imelo. Oblika drevesa je natožčasta. Rodni les izrašča iz stranskih vej. Pokončne veje redno režemo in puščamo le položne poganjke. Ko drevesa dosežejo zaželeno višino, odrežemo vrh na vodoravno rastoč poganjek. V kolikor zasadimo v vrtu več jablan, jih sadimo na razdaljo 1,5 do 3 m, odvisno od sorte in podlage.

Vzgoja

Sadiko ob saditvi prikrajšamo 70 do 90 cm visoko (skica 1a). Če ima predčasne poganjke, jih skrajšamo tako, da tvorijo z vrhom, ki ga tudi prikrajšamo, piramidasto obliko (skica 1b).

skica 1.

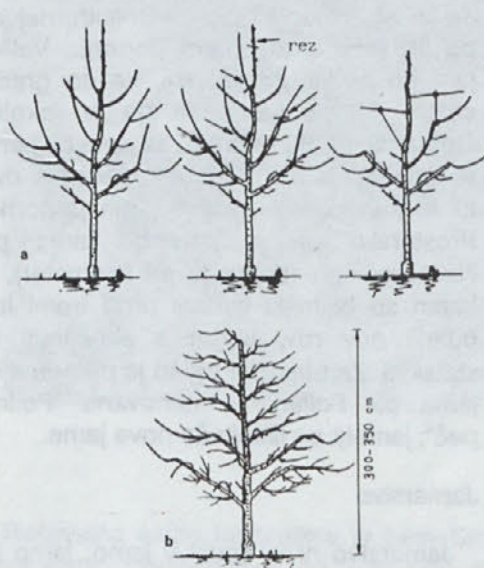

Pri tem pazimo, da so končni brsti na prirezanih predčasnih poganjkih na približno isti višini, samo vrh je nekoliko višji. Tako se bodo vsi poganjki enakomerno razvijali. Razvoj sadik brez predčasnih poganjkov eno leto kasni.

V naslednjih letih ravnamo enako. Premočne pokončne veje izrezujemo, nove poganjke v vrhu krošnje privezujemo v bolj vodoravni položaj. Čim višje so poganjki, bolj položno jih usmerjamo. Vrh krajšamo (skica 2a). Ko

drevo doseže zaželeno višino, odrežemo vrh na primeren, vodoravno rastoč poganjek. Veje razporejamo vretenasto okoli podaljška debla (skica 2b). Stalno pomlajujemo rodni les, ki izrašča iz stranskih vej; čim več naj bo dvetletnega mladega lesa.

skica 2.

V kolikor vas zanimajo še kakšne podrobnosti, se za informacije lahko obrnete na Kmetijsko svetovalno službo, telefon 41895.

PROJING

Podjetje za promet z nepremičninami d.o.o.
Prešernova 6, Il. Bistrica, telefon: 067 41-898

CENJENE KUPCE OBVEŠČAMO
DA JE OD 1. 2. 1993 DELOVNI
ČAS PAPIRNIC IN PRODAJALNE
SOUVENIRJEV FIRME

"SISOL"

MOŠČENIŠKA DRAGA
OD 8,30 - 17,30 URE
OB SOBOTAH OD 8,30 - 13 URE

primorje
ajdovščina

ENOTA BISTRICA IL. BISTRICA
CENJENIM STRANKAM AVDIMO:

Vse vrste gradbenih in mizarskih storitev,
asfaltiranje, montažne hale.

Prodajamo vse vrste betonov,
pesek, mivko in vse vrste
betonskih izdelkov.

Izposojamo gradbene odre
in opažni material.

Sto mladih planincev na izletu Kozleku

Sončno soboto, 6. 2. 1993, smo se mladi planinci iz osnovnih šol Dragotina Ketteja in Antona Žnideršiča odpravili na Kozlek, goro, ki se dviga 997 metrov nad bistriško dolino. S prepolnim avtobusom smo se pripeljali do vznožja hriba Gabrovec. Od tod se je naša pot vijugala in počasi dvigala skozi nizek borov gozd.

Pod vrhom našega cilja so nas čakali starejši planinci, ki gradijo novo kočjo na Kozleku. Z veseljem smo jim pomagali odnesti kar velik kupček ladijskega poda na vrh. Prav nič ni bilo naporno, naredili pa smo dobro delo. Tik pod vrhom nas je prijetno presenetila lepa, nova planinska kočja, ki jo planinci nameravajo svečano odpreti še letos ob stoletnici slovenskega planinstva. Na vrhu smo pomalicali, se dobro razgledali po dolini. Videli smo Učko, Obruč, Čičarijo, zaradi meglice pa, žal, nismo videli ne morja ne Triglava. Videli pa smo hrib Liščič, pod katerim v

Dletu izvira naša Velika voda ali reka Reka. Na vrhu smo se poigrali, med izžrebance podelili veliko sladkih nagrad in se zgnetli pred novo kočjo ter se slikali. Vsi, ki so bili na Kozleku prvič, so bili krščeni in so dobili planinski žig kar na lice.

Vračali smo se čez Srednji vrh in se spustili na prekrasno ravnico - Vrbiško ravan, kjer smo se igrali debelo uro. Pohiteli smo še do glavne ceste, kjer nas je že čakal avtobus. Bilo je lepo in vsi smo sklenili, da bomo čez štirinajst dni šli spet v hribe, tokrat pa na Sv. Trojico, kjer je bil doma Martin Krpan. Morda ga srečamo z njegovo kobilico.

Darja Škerlavaj, 4. a
OŠ Dragotina Ketteja

PLANINSKO DRUŠTVO
SNEŽNIK ILIRSKA BISTRICA
s številnimi soorganizatorji
VABI v soboto in nedeljo, 13.
in 14. marca 1993,
na XIX. ZIMSKI VZPON NA
SNEŽNIK
ki ga posveča praznovanju
STO-LETNICE PLANINSTVA NA
SLOVENSKEM!

Na kozleku

Jamarji so ljubitelji narave s potrebno mero znanja in previdnosti

Bistriški jamarji so najprej delovali kot sekcija bistriškega Planinskega društva (jamska sekcija "Netopir"), takšno obliko organiziranosti pa so kmalu prerasli in 27. decembra 1991 ustanovili "Jamarsko društvo Netopir", ki je član Jamarske zveze Slovenije. Bistriški klub danes šteje 15 članov, ki so vključeni tudi v jamarsko reševalno enoto.

Največji problem je oprema

Od sekcije so je podedovali le malo, tako da so jo morali kasneje dokupiti. Denar so prislužili s prostovoljnim delom in sponzoriranjem dosedanjih štirih spustov po Reki in zimskih vzponov na Snežnik. Osnovna in obvezna oprema, ki naj bi jo imel vsak jamar, je vredna 500 tisoč lir, celotna oprema za enega jamarja pa 1,2 milijona lir.

Med osnovno opremo sodijo: vezalni pas, čelada z lučjo, prsni in nožni žimar (naprava za vzpenjanje in spuščanje po vrvi, "žimarjenje"), zavora, karbidovka in električna svetilka in pet ali šest vponk ("karabinov").

Kompletna oprema vključuje še dodatnih 10 vponk, blok (škripčevje z nepovratno zavoro), 50 metrov statične vrvi (pri obremenitvi 100 kilogramov na 100 metrov se raztegne za en meter; vrv za plezanje in žimarjenje), 50 metrov dinamične vrvi (pri enaki obremenitvi se raztegne 10 metrov; varovalna vrv, ki ublaži morebiten padec). Bistriški jamarji uporabljajo 750 metrov vrvi, ki so si jo prislužili z delom. V opremo sodijo še svedrovci, kladivo, ročaj, kombinezon,

rokavice, spalna vreča: vsak jamar ima pod čelado navodila za prvo pomoč ter alufolijo proti podhladitvam.

Za vzgojo mladih jamarjev bi klub moral nabaviti še tri ali štiri pasove, ki bi jih potrebovali tudi za primere reševanja. Finančnim težavam so se v februarju pridružile tudi prostorske. Tako kot ostala društva so morali zapustiti Dom na Vidmu.

Jame na Bistriškem

Vseh registriranih je nad 200. Veliko jam je še vedno neraziskanih, odpirajo se nove (zadnji primer na meji pri Starodu). Jame so povsod razen v Brkinih, največ pa jih je v snežniškem pogorju. Veliko jam so odkrili že Italijani, ko so gradili ceste. Najgloblja jama je v okolici Gomancev (280 metrov); za spust v jamo in povratek iz nje si mora jamar vzeti dva ali tri suhe dneve, saj je jama ponorna. Prostorsko pa je največja jama pri Novokračinah (dolga je en kilometer), v kateri so bistriški jamarji pred tremi leti odkrili nov rov, bogat s stalagmiti in stalaktiti. Za turistični ogled je primerna le jama pri Poljanah, imenovana "Polina peč"; jamarji pa iščejo še nove jame.

Jamarstvo

Jamarstvo ni le spust v jamo: jamo je treba raziskati (zasiganost, življenje v njej, čistost...). Večina jam so kraška brezna. To so malo zasigani požiralniki, oddušniki, ki jih spira površinska voda. Naše jame so po čistosti nekje v

NOTRANJSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA POSTOJNA

- vse v zvezi z varčevanjem preko hranilnih knjižic
- vezanih depozitov in vezanih hranilnih vlog
- žiro računov
- plačilnega prometa
- menjalniških poslov

Srečanje z mladima alpinistoma

V ponedeljek, 14. 1. 1993, sta alpinisti Miranda Ortar in Simon Čopi, član Soškega alpinističnega odseka, v Domu na Vidmu v Ilirski Bistrici pripravili planinski večer. S tem sta razveselili ilirskobistriške ljubitelje gora in plezanja, ki smo do zadnjega kotička napole prikazano. Z diapozitivi, komentarjem in prikazom plezalne opreme sta nam približala skalne stene goratega ameriškega zahoda. Pred kratikim sta namreč svoje plezalno znanje in izkušnje dopolnjevala v narodnih parkih Yosemite Smith Rock in Red Rocks v zahodni Ameriki. Premagala sta kar nekaj sten, tako realizirala skoraj vse cilje svojih ameriške turneje.

Obema plezalcema čestitamo in jim želimo veliko uspehov pri njihovem nadaljnjem delu; Mirandi veliko sreče pri dvoranskih in odprtih preizkušnjah športnem plezanju, ki jo letos čaka Simonu pa obilo zabave tudi pri ekstremnem smučanju.

Anja Pirih, 8.c
OŠ Dragotina Ketteja

Športnih rezultatov (in novih prostorskih težav nekaterih športnih klubov) tokratni številki Snežnika ne objavljamo zaradi bolezni poročevalca.

"Bistriški netopirji"

srednjem razredu, lepo pristopnih in res zasiganih pa je malo.

Jamar se mora na terenu znati orientirati po karti; je ljubitelj narave, ki raziskuje težko dostopna področja, zato mora poznati topografijo, da lahko določi lego jame. Jamarji vsako jamo izmerijo (za merjenje globine oziroma višine uporabljajo altimeter), narišejo skico in napišejo zapisnik terenskih ogledov. Jama je uradno registrirana, ko kopije dokumentov pošljejo na Jamarsko zvezo v Ljubljano in Jamarski inštitut v Postojno. Nobena jama pa ni dokončno raziskana; po načrtu jame se predvidi, kje bi se lahko širila ali odprla. Lani so bistriški jamarji odkrili tri nove jame in jih tudi raziskali.

Jamarski vrtec

Vsak jamar se mora pred odhodom v jame obvezno javiti matičnemu društvu ali reševalni enoti in sporočiti, v katero jamo oziroma področje se odpravi. Raje kot da navdušeni posamezniki sam odkrivajo jamske skrivnosti, se pridružijo jamarjem, ki vas vabijo v svoje vrste oziroma v plezalni vrtec v Podtaborski steni. Tu vas bodo naučili raznih vrst tehnik plezanja, jamarske kulture in prve pomoči.

Ko se novi jamar usposobi v plezalni vrtec, svoje znanje preveri v Ruscovi jami (po prostornini druga največja), ki je zelo prikladna za vadbo.

Na koncu pa še to, da so bistriški jamarji med prvimi v Sloveniji začeli s raftingom in si nabavili profesionalne čolne. So tudi člani Rafting zveze Slovenije in tudi njeni soustanovitelji. Dosedanji največji uspeh je bilo 2. mesto na spustu po Savi Bohinjki (1991) za ekipo: Cubrom, Šajnom, Smajla, Žnideršič, Kandare, Lenarčič.

Kdor bi se rad začel ukvarjati s jamarstvom, se lahko oglasi na naslov Jamarsko društvo Netopir, Igor Cubrom, Rozmanova 24 i, telefon 81 726.

Po pogovoru s predsednikom društva "Netopir", Igorjem Cubrom, in podpredsednikom društva, Radivojem Šajnom, za objavo pripravila D. P.

